

Fanny Slotorub

At skrive

Lærervejledning – rettenøgle og kopiark

Del 1: Forbinderord og tekstsammenhæng

Del 2: Argumentation

Kopiark

Alfabet

DEL 1

Forbinderord & tekstsammenhæng

2 Kategorisering: Forbinderord

HS-konjunktioner	LS-konjunktioner	Adverbier
eller for men og	fordi mens når da selvom hvis idet eftersom	måske heldigvis desuden derfor endelig desværre bagefter derimod alligevel

3 Ordstilling på dansk

- a) Han er sur, **for** hun kommer ikke.
HS-konj. S V A } forklarer hvorfor han er sur (1. sætning)
- b) Han er sur, **fordi** hun ikke kommer.
LS-konj. S A V }
- c) Han er sur, **derfor** kommer hun ikke.
Adv. V S A forklarer hvorfor hun ikke kommer (2. sætning)
- Han dyrker meget motion, for han vil gerne leve sundt.
S V A
  - Han dyrker meget motion, fordi han gerne vil leve sundt.
S A V
  - Han vil gerne leve sundt. Derfor dyrker han meget motion.
V S
  - Arbejdsløsheden stiger, fordi der nu er økonomisk krise.
S A V
  - Arbejdsløsheden stiger, for der er nu økonomisk krise.
S V A
  - Der er økonomisk krise, derfor stiger arbejdsløsheden.
V S
  - Hun kan ikke tåle røg, derfor er hun holdt op med at ryge.
V S
  - Hun er holdt op med at ryge, for hun kan ikke tåle det.
S V A
  - Hun er holdt op med at ryge, fordi hun ikke kan tåle det.
S A V

4 Matching: Hovedsætningskonjunktioners betydning

og	= en sideordning / tilføjelse
men	= en modsætning / kontrast
eller	= et alternativ / en anden mulighed
for	= en forklaring
så	= en konsekvens / følge

1. Han har lige spist, så han er ikke sulten.
2. Han har lige spist, men han er stadig sulten.
3. Han har lige spist, for han var meget sulten.
4. Han har lige spist, og han har også drukket en øl.
5. Han spiser hjemme, eller han går på restaurant.

5 Matching: Ledsætningskonjunktioners betydning

når	= om noget, der vil ske / altid sker / altid skete
så	= en hensigt / forklarer hvorfor
fordi	= en forklaring
hvis	= en betingelse
selvom	= en modsætning / selvmodsigelse
da	= om noget, der skete en gang i fortiden

1. Han boede i Kina, da han var 8 år.
2. Hun er syg. Men hun kommer i morgen, hvis hun bliver rask.
3. Hun er syg. Hun kommer, når hun bliver rask.
4. Han går på arbejde, selvom han ikke er rask.
5. Hun står tidligt op, så hun ikke kommer for sent.
6. Hun gik hjem, fordi hun var træt.

6

Repeter konjunktioners betydning

Ordkortene findes her i lærervejledningen side 34-37 til kursisterne. Kopier alle 4 sider, dvs. ordkort til at lave 24 sætninger, i det antal grupper, der dannes. Derefter klippes kortene ud (3 kort pr. sætning), blandes og udleveres til grupperne, som så i fællesskab skal danne 24 korrekte sætninger. Hvis det bliver for omstændeligt eller tidskrævende, kan man naturligvis udvælge nogle af sætningerne, og fx nøjes med at bruge halvdelen af konjunktionerne.

7

Matching: Adverbiers betydning

desuden	= en tilføjelse / ny information
alligevel	= en modsætning
derefter	= tidsfølge
desværre	= en holdning
nemlig	= en forklaring
derfor	= en konsekvens

1. Lejligheden var stor og lys. Derfor ville de ikke flytte.
2. Lejligheden var stor og lys. Alligevel ville de flytte.
3. Lejligheden var stor og lys. Desuden var der altan.
4. Lejligheden var stor og lys. Desværre var den alt for dyr.
5. Lejligheden var meget lys. Den lå nemlig på 4. sal.
6. De skulle renovere lejligheden. Derefter ville de sælge den.

8 Kategorisering: Forbinderords betydning

Tid / Rækkefølge	Tilføjelse / Ny Information	Forklaring
først derefter	også derudover desuden	fordi nemlig eftersom
Konsekvens	Sammenligning	Modsætning
derfor	ligesom	selvom alligevel imidlertid
Eksempel	Uddybning / Præcisering	Holdning (fx usikkerhed, glæde osv.)
eksempelvis bl.a.	dvs. nemlig	måske forhåbentlig desværre
	Opsummering / Konklusion	
	afslutningsvis	

9 Diskuter og skriv i tidsfølge

- Der er altid VS-ordstilling (=inversion) efter tidsudtryk placeret først i sætningen. Når man fortæller noget i kronologisk rækkefølge, er der fokus på tid, og derfor er det naturligt at fremhæve tidsudtrykkene ved at placere dem først i sætningen.
  - **kort efter** = efter kort tid / **senere** = ubestemt tid / **til sidst** = efter lang/længere tid, eller når man vil fremhæve, at noget er sidste led i en række.
  - De mere formelle ord er: **derpå** / **dernæst** / **tidligere**
- Løsningsforslag:
    1. Først skal vi rydde op, så skal vi gøre rent, og senere skal vi købe ind.
    2. Først boede jeg i Næstved, derefter flyttede jeg et år til København, og til sidst flyttede jeg til Aalborg.
    3. Tidligere var det kun 1/3 af befolkningen, der dyrkede motion, i dag er det over halvdelen.
  - Løsningsforslag:
    1. Jeg har meget travlt i dag. Først skal jeg pakke, så skal jeg gøre rent, og senere får jeg gæster.
    2. De har brugt mange penge i år. Først købte de ny bil, dernæst var de på ferie, og kort efter lavede de nyt køkken.

1. Danskerne er generelt blevet sundere. Tidligere røg halvdelen af befolkningen, i dag ryger mindre end 25 procent.
2. Kun 13 procent af den danske befolkning bor på landet. Før boede de fleste på landet, nu bor de fleste i byer.

10 Diskuter og skriv i rækkefølge

- Der er VS-ordstilling (=inversion) i alle sætningerne med forbinderord, fordi de er placeret først i sætningen. Det er de, når man fortæller noget i kronologisk rækkefølge, fordi der er fokus på rækkefølgen. Der er altid inversion efter: For det første / Først og fremmest / For det andet / Endelig / Dels / Samtidig.
  - **først og fremmest** bruges, når man vil fremhæve, at noget er det vigtigste.
  - **endelig** bruges, når man vil fremhæve, at noget er sidste led i en række.
  - **dels – dels** bruges i forbindelse med to sideordnede led, når begge led er ligestillede.
- Løsningsforslag:
    1. Jeg kan ikke rejse. Dels har jeg ikke tid, og dels har jeg ikke råd.
    2. Jeg vil gerne flytte. For det første er min lejlighed for lille, for det andet er den for dyr, og endelig er jeg træt af mit kvarter.
    3. Vi skal først og fremmest tænke på børnene. Det er det vigtigste.
  - Løsningsforslag:
    1. Jeg køber næsten altid økologisk. Dels er det bedre kvalitet, dels er det sundere, og samtidig er det godt for miljøet.
    2. Det er godt at cykle på arbejde. For det første er det sundt, for det andet er det billigt, og endelig får man frisk luft.
    3. Han er holdt op med at ryge. Dels vil han gerne have en bedre kondition, og dels vil han gerne leve sundere.
    4. Vi skal ikke rejse til sommer. Dels er det for dyrt, og dels skal vi arbejde.

11 Diskuter og skriv tilføjelser

- **også** = positiv lighed / **heller ikke** = negativ lighed.
  - **også** og **heller ikke** er centraladverbier og kan ikke placeres først i sætningen, dvs. de skal placeres efter verbet i en hovedsætning (=SVA-ordstilling), og før verbet i en ledsætning (=SAV-ordstilling).
  - De mere formelle ord er: **derudover** / **endvidere** / **ydermere** / **ligeledes** / **samtidig** / **tilmed**
  - **endda** / **tilmed** / **ovenikøbet** = en forstærkelse.
- Løsningsforslag:
    1. Han fik lønforhøjelse. Desuden fik han en uges ekstra ferie.
    2. Han er datalog. Han har endvidere læst kunsthistorie på universitetet.
    3. Hun har mistet sit arbejde og skal skilles, og så har hun tilmed problemer med sit helbred.

● Løsningsforslag:

1. Hotellet i Paris var billigt. Desuden lå det i et dejligt kvarter.
2. Jeg har ikke lyst til at gå i biografen. Jeg har heller ikke tid.
3. Han er uddannet kok. Derudover har han en uddannelse som konditor.
4. Hun er en dygtig pianist. Hun spiller også glimrende guitar.
5. Et medlemskab koster kun 100 kr. Samtidig giver det rabat til forskellige arrangementer.

12 Diskuter og skriv forklaringer

- **fordi / da / eftersom / idet** = ledsætningskonjunktioner = SAV-ordstilling.
- Nej, **for** = en hovedsætningskonjunktion = SVA-ordstilling, og så skulle der stå: **”..for** der er nu økonomisk krise”.
- Nej, **fordi / da / eftersom / idet** er ledsætningskonjunktioner = SAV-ordstilling, og så skulle der stå: **”..fordi / da / eftersom / idet** jeres lærer pludselig er blevet syg”.
- **pga.** bruges foran et substantiv, fx **”Vejen var glat pga. regn.”** (fordi det regnede) el. **”Hun var ked af det pga. sin skilsmisse.”** (fordi hun var blevet skilt).

● Løsningsforslag:

1. Vi ser ikke hinanden så tit, da vi altid har så travlt.
2. På landet er det nødvendigt at have bil pga. manglen på offentlige transportmidler.
3. Jeg kunne ikke læse avisen, fordi jeg ikke kunne finde mine briller.
4. Jeg kunne ikke læse avisen, for jeg kunne ikke finde mine briller.
5. Jeg kunne ikke læse avisen. Jeg kunne nemlig ikke finde mine briller.

● Løsningsforslag:

1. Filmen er seværdig, den er nemlig sjov.
2. Han kan ikke tåle hund og kat pga. allergi.
3. Jeg er helt udkørt, for jeg har cyklet 80 km.
4. Jeg har sagt mit job op, eftersom jeg fik en dårlig løn.
5. Han er sygemeldt pga. stress.

13 Diskuter og skriv konsekvenser

- Der er ingen betydningsforskelle på **så** og **derfor** = en følge / et resultat / en konsekvens af det netop nævnte. Men **så** er her en hovedsætningskonjunktion, dvs. der er SVA-ordstilling, og **derfor** er et adverbium.
  - **Derfor** kan placeres først i sætningen efterfulgt af inversion, eller **derfor** kan placeres efter verbet, så der står: Hun er **derfor** ikke træt i dag.
  - **dermed** / **således** / **følgelig** / **af den grund** = bruges formelt.
  - Adverbierne kan også placeres efter verbet, så der står: Der bliver færre rygere, og der bliver **dermed** / **således** / **følgelig** / **af den grund** færre, som får lungekræft.
- Løsningsforslag:
    1. Det er dyrt at parkere i byen, så jeg tager altid bussen.
    2. Jeg kunne ikke finde mine briller. Jeg kunne derfor ikke læse avisen.
    3. Ejendomsskatterne stiger i de kommende år. Mange boligejere bliver således nødt til at flytte.
  - Løsningsforslag:
    1. Hun har haft familien på besøg. Derfor har hun haft meget travlt.
    2. Jeg sov kun et par timer i nat, så jeg var meget træt i morges.
    3. De arvede mange penge. De fik dermed råd til at rejse 2 måneder til USA.
    4. Der bliver flere ældre, og følgelig (bliver der) færre erhvervsaktive.
    5. Mange cyklister kommer til skade, fordi de kører uden cykelhjelm. Af den grund bør brug af cykelhjelm være lovpligtigt.

14 Diskuter og skriv sammenligninger

- **både – og** = positiv lighed
  - **hverken – eller** = negativ lighed (når det ikke er det ene og ikke det andet).
  - **til sammenligning** / **ligeledes** er mere formelle forbinderord.
  - **til sammenligning** bruges ofte i forbindelse med størrelser, beløb el.lign.
- OBS: **begge** står foran et substantiv i pluralis, når der kun er to, fx **begge** forældre.
begge to kan stå sammen med et personligt pronomen, fx **Vi kommer begge to**.
- Løsningsforslag:
    1. Han var dygtig til at spille klaver ligesom sin søster.
    2. Han kunne ikke tale dansk, og det kunne hun heller ikke.
    3. Begge børn var gode til at spille guitar.
    4. Ingen af dem kunne tale dansk, for de var lige kommet til Danmark.
    5. Nu bliver 68 % af alle nyfødte døbt. Til sammenligning var det 81 % i 1990.

- Løsningsforslag:
  1. Hverken Tom eller Anna kom til mødet. De var syge begge to. / De var begge to syge.
  2. Både Danmark og Sverige har et kongehus.
  3. Han er imod nedskæringer i det offentlige. Han er ligeledes imod skattelettelser.
  4. Hver anden dansker er nu på Facebook. Til sammenligning havde kun 27 % en facebookprofil i 2008.

15 Diskuter og skriv modsætninger

- **men** er en hovedsætningskonjunktion, og **mens + hvorimod + selvom** er ledsætningskonjunktioner.
- **men** er en HS-konjunktion efterfulgt af SVA-ordstilling. **Imidlertid + dog** er adverbier efterfulgt af VS-ordstilling (=inversion). De kan også placeres efter modalverbet (=V1), så der står: Man må **imidlertid** / **dog** godt ryge ude i gården.
- Løsningsforslag:
  1. Han skulle op kl. 6. Vækkeuret ringede imidlertid ikke.
  2. Tom er ikke interesseret i fodbold. Han elsker derimod håndbold.
  3. Hun taber altid i spil, til gengæld har hun held i kærlighed.
- Løsningsforslag:
  1. Filmen er sjov, selvom den har dårlige skuespillere i hovedrollerne.
  2. Michael er god til at spille guitar. Til gengæld kan han ikke synge.
  3. Hun kan ikke lide alkohol. Alligevel drak hun både øl og vin til festen.
  4. Det er hurtigt at køre i bil på arbejde. Det er dog svært at finde parkering.
  5. Nogle kommuner har en stor arbejdsløshed, mens andre (kommuner) har en lav (arbejdsløshed).

16 Diskuter og skriv eksempler

- **eksempelvis** er mere formelt; ellers kan **fx** og **eksempelvis** bruges synonymt.
- **bl.a.** = blandt andet.
- **fx** = en mulighed, dvs. man kan skrive, hvor man bor, og hvor stor ens bolig er. **bl.a.** = en del af en større mængde, dvs. man skal skrive, hvor man bor, og hvor stor ens bolig er.
- **især** betyder **først og fremmest**.
- Løsningsforslag:
  1. Han taler mange sprog, bl.a. fransk og tysk.
  2. I denne måned skal jeg betale mange regninger, bl.a. gas, el og forsikring.

3. Medbring en ret til festen, fx en forret, en varm ret eller en salat.
  4. Mange danskere rejser til Thailand, især om vinteren.
- Løsningsforslag:
    1. Der er mange fordele ved at bo på landet, det er eksempelvis billigere, og der er stille og roligt.
    2. Vi bliver overvåget mange steder, bl.a. i busser og på stationer.
    3. Jeg vil gerne til Sydamerika, fx til Peru eller Chile.
    4. Jeg vil gerne til Sydamerika, bl.a. til Peru og Chile.
    5. Jeg vil gerne til Sydamerika, især til Peru.

17 Diskuter og skriv en uddybning

- **dvs.** = det vil sige, – bruges til eksemplificering eller nærmere forklaring af noget.
  - **m.a.o.** = med andre ord, – bruges til at uddybe eller forklare det foregående nærmere.
  - Hun er **m.a.o.** / **altså** færdig med sin danskuddannelse.
  - **faktisk** = i virkeligheden, bruges til at understrege/forstærke/indrømme noget, evt. i modsætning til hvad man skulle forvente.
- Løsningsforslag:
    1. Han går i 3. g, han bliver m.a.o. student til sommer.
    2. Jeg har 3 mdr.s opsigelse, dvs. jeg stopper d. 1/11.
    3. Jeg er træt af mit job. Faktisk overvejer jeg at sige op.
    4. Der er altid kø på motorvejen kl.8, man skal altså køre hjemmefra i god tid.
    5. Mange siger, at boligpriserne vil stige. Men det er faktisk ikke sikkert.
  - Løsningsforslag:
    1. Kortet viser Antarktis, dvs. landområdet ved Sydpolen.
    2. Jeg er fastansat og arbejder på fuld tid, dvs. 37 timer pr. uge.
    3. I næste uge er det vinterferie. Skolen er altså lukket.
    4. Det var et gammelt, faldefærdigt hus, det var m.a.o. lige til at rive ned.
    5. Det har regnet over 100 mm i denne måned. Men det er faktisk normalt i oktober.

18 Diskuter og skriv holdninger

- Hvis sætningen starter med adverbiet, er der inversion (=VS-ordstilling):

Selvfølgelig / **Naturligvis** kommer vi til festen.

Heldigvis er jeg ikke blevet fyret.

Desværre vil min kone skilles.

Forhåbentlig bliver det en mild vinter.

Måske / **Muligvis** / **Formodentlig** / **Formentlig** / **Sandsynligvis** kommer de.

Først og fremmest mangler vi arbejdspladser.

Omsider / **Endelig** fik vi en ny regering.

- **muligvis** (og **måske**) = tvivlende, ikke så sikker. **sandsynligvis** (og **formodentlig** / **formentlig**) = ret sikker.
  - **omsider** / **endelig** = det tog lang tid / det var på tide, at vi fik en ny regering.
- Løsningsforslag:
    1. Jeg er blevet syg og må desværre aflyse vores aftale i aften. Det er jeg ked af.
    2. Muligvis kommer de, men jeg er ikke sikker.
    3. Jeg har været syg, men jeg bliver forhåbentlig rask igen til festen på lørdag.
    4. Han væltede på cykel, men heldigvis skete der ikke noget alvorligt.
  - Løsningsforslag:
    1. Det bliver måske godt vejr i morgen.
    2. Det bliver formodentlig godt vejr i morgen.
    3. Jeg vil naturligvis gerne med i biografen.
    4. Vi har omsider fået en ny chef.

19 Diskuter og skriv en opsummering

- **alt i alt** = summa summarum, en opsummering, bruges til at konkludere på det allerede skrevne og introducerer ikke noget nyt.
afslutningsvis = en afsluttende bemærkning, der godt kan indeholde en opfordring / ny information.
- Jeg vil **afslutningsvis** / **til sidst** / **til slut** opfordre regeringen til at sænke priserne på offentlig transport.

- Løsningsforslag:
  1. Afslutningsvis vil jeg slå fast, at jeg mener, man bør forbyde miljøskadelige stoffer.
  2. Vi var mange steder og oplevede en masse. Kort sagt var det en skøn rejse.
  3. Vi skulle selv betale for maden og transporten. Til sidst kom rejsen til at koste 8.000 kr.
  4. Han er sød, sjov og intelligent. Alt i alt er han den perfekte mand.

- Løsningsforslag:
  1. Vi skulle betale for rejse, mad og leje af ski. Alt i alt kom vores skirejse til at koste 24.000 kr.
  2. Regeringen blev hele tiden kritiseret. Den var kort sagt meget upopulær.
  3. Jeg har nu nævnt en lang række fordele ved ulønnet praktik. Til slut vil jeg også gerne nævne et par ulemper.
  4. Lønnen er god, kollegaerne er søde og chefen er god. Alt i alt er jeg glad for mit nye job.
  5. Afgiften på elbiler bremser salget. Afslutningsvis vil jeg understrege, at afgiften helt bør fjernes.

20 Quiz: Forbinderords betydning

1. Nu er han **endelig** gået.
  - a. Han er gået, og det er jeg glad for.
2. Hun rejser **desværre** i morgen.
  - a. Hun rejser i morgen, og det er jeg ked af.
3. Lejligheden var lille og **ovenikøbet** mørk.
  - b. Lejligheden var både lille og mørk.
4. Hun er **muligvis** gravid.
  - c. Jeg er ikke helt sikker på, at hun er gravid.
5. Han løber tit. Han er **nemlig** på slankekur.
  - a. Han løber tit, fordi han er på slankekur.
6. Hun var syg. **Alligevel** gik hun i skole.
  - c. Hun var syg, men gik i skole.
7. Han var **formodentlig** på arbejde i går.
  - a. Jeg er ret sikker på, at han var på arbejde i går.
8. Hun var aktiv, hendes mand var **derimod** meget doven.
  - c. Hun var aktiv, men hendes mand var meget doven.
9. Der skulle komme 17 kursister. **Imidlertid** kom der kun 6.
  - b. Der kom kun 6 kursister.
10. **Omsider** fik vi en ny regering.
  - c. Jeg er glad for, at vi fik en ny regering.
11. Tim er vild med al slags boldspil. Han er **især** vild med fodbold.
  - b. Tim er mest vild med fodbold.
12. Jill blev fyret, og **dermed** kom hun på kontanthjælp.
  - a. Jill blev fyret, og derfor kom hun på kontanthjælp.
13. **Desuden** har han købt en ny jakke.
  - c. Han har købt mange ting – også en ny jakke.
14. Hun er syg og kan **følgelig** ikke komme til mødet.
  - b. Hun kan ikke komme til mødet, fordi hun er syg.
15. **Sandsynligvis** er undervisningen aflyst.
  - c. Det er ret sikkert, at undervisningen er aflyst.

21 Matching: Find synonymer

ovenikøbet	- tilmed
fx	- eksempelvis
bagefter	- derpå
måske	- formodentlig
fordi	- eftersom
selvfølgelig	- naturligvis
desuden	- ydermere
imidlertid	- dog
dermed	- således

22 Odd-one-out: Find synonymerne

1. imidlertid – dog – alligevel modsætning
2. bagefter – derpå – dernæst tid
3. således – dermed – derfor konsekvens
4. formodentlig – måske – muligvis holdning (sikkerhed/usikkerhed)
5. derudover – desuden – også tilføjelse/ny information
6. m.a.o. – altså – dvs. uddybning/præcisering
7. eftersom – fordi – for forklaring
8. fx – bl.a. – eksempelvis eksempel
9. tilmed – ovenikøbet – endda tilføjelse (en forstærkelse)
10. også – ligeledes – ligesom tilføjelse/ny information

23 Indsæt forbinderord

1. Der vil komme flere fyringer, for firmaet har nu økonomisk underskud.
2. Der vil komme flere fyringer, fordi firmaet nu har økonomisk underskud.
3. Der vil komme flere fyringer, firmaet har nemlig økonomisk underskud nu.
4. Firmaet har økonomisk underskud, derfor vil der komme flere fyringer.
5. Firmaet har økonomisk underskud, så der vil komme flere fyringer.
6. Selvom firmaet har økonomisk underskud, har der ikke været nogen fyringer.
7. Firmaet har økonomisk underskud. Alligevel har der ikke været nogen fyringer.
8. Måske vil der komme flere fyringer. Vi ved det ikke endnu.

24 Indsæt forbinderord

1. Tidligere gik mange kvinder hjemme, og mændene forsørgede familien.
2. I Danmark fik kvinder stemmeret i 1915. Til sammenligning fik de franske kvinder først stemmeret i 1944.
3. I Danmark er valgretsaldern 18 år, dvs. man kan stemme ved folketingsvalg og kommunevalg, når man er fyldt 18 år.
4. Jeg synes, man burde betale et mindre beløb, når man går til lægen, fx 100 kr. for hvert lægebesøg.
5. I Danmark er det ikke tilladt at slå børn. I Sverige er det heller ikke tilladt.
6. Jeg elsker at læse, bl.a. de gamle russiske forfattere.
7. Børn spiser mere junkfood, og samtidig dyrker de mindre motion.
8. Selvom hun havde forberedt sig godt, dumpede hun til testen.

25 Indsæt forbinderord

1. Der er to årsager til stigningen i livsstilsygdomme, nemlig rygning og alkohol.
2. Der er mange årsager til stigningen i livsstilsygdomme, bl.a. rygning og alkohol.
3. Jeg har ingen penge, så jeg bliver desværre nødt til at sælge min bil.
4. Heldigvis var der en læge til stede, da han fik et hjerteanfald.
5. Selvfølgelig kommer jeg til festen, det er da klart.
6. Jeg er altid træt om morgenen. Til gengæld er jeg frisk om aftenen.
7. Hun var meget sulten. Alligevel spiste hun ingenting.
8. Vasen er fra 1920'erne, den er altså næsten hundrede år gammel.

26 Indsæt forbinderord

1. Poul blev kørt ned af en bil, men der skete heldigvis ikke noget alvorligt.
2. Jeg har desværre ikke tid til at hjælpe dig.
3. Anna har ikke kørekort. Det har John heller ikke.
4. Han ser ikke så godt mere, derfor har han fået briller.
5. Hun er ked af det, eftersom hun lige har mistet sit arbejde.
6. Først skal vi besøge familien i England, derpå skal vi holde ferie i Spanien.
7. Hvis jeg må låne din bil, vil jeg naturligvis køre forsigtigt.
8. Jeg må formodentlig godt låne hendes bil, men jeg er ikke sikker.

● Løsningsforslag:

1. Han er syg, og kan derfor ikke komme til mødet i dag.
2. Han blev hjemme, for han var syg.
3. Hun ordner alting derhjemme, så hun har meget travlt.
4. Både Peter og Tom var dygtige til fransk. De var også gode til spansk.
5. Hverken Peter eller Tom kunne tale dansk, men de var gode til svensk.
6. Hun er meget populær, især blandt drengene.
7. Under en skilsmisse skal man først og fremmest tænke på børnene, og hvad der er bedst for dem.
8. Det er sjovt at gå til dans, og samtidig er det god motion.
9. Huset er stort og velholdt. Desuden er beliggenheden god.
10. Jeg køber tit økologiske varer, bl.a. mælk, frugt og grøntsager.
11. Han kan ikke lide øl. Han kan til gengæld godt lide vin.
12. Jeg var syg. Alligevel gik jeg i skole.
13. Jeg gik i skole, selvom jeg var syg.
14. Det løser ikke problemerne. Jeg tror derimod, at problemerne vil vokse.
15. Jeg er ikke enig med dig. Jeg synes faktisk, at de rige skal betale mere i skat.
16. I næste uge har vi heldigvis fri.
17. Der skal bygges flere sportshaller, så folk får lyst til at dyrke motion.
18. De har en lille lejlighed. Til gengæld har de et stort sommerhus.
19. Jeg kom for sent op, for mit vækkeur ringede ikke.
20. Der kommer forhåbentlig snart en ny regering. Jeg er træt af den, vi har nu.

KIM LARSEN

præcisering

Kim Larsen – **eller rettere** Kim Melius Flyvholm Larsen, som er hans fulde navn, – blev født den 23. oktober 1945 i København. Kim Larsen er en af Danmarks mest populære musikere og kaldes ofte Danmarks nationalsanger eller folkepoet. Igennem hele sin karriere har han været en af landets bedst sælgende kunstnere og har i dag en egenkapital på over 45 millioner kroner.

modsatning

Kim Larsen voksede **imidlertid** op i fattigdom. Det meste af barndommen boede han alene med sin mor og storebror, **for** hans forældre blev allerede skilt, da han var fem år. **Derefter** mistede han kontakten til sin far.

forklaring

tidsfølge

tilføjelse

forklaring

forklaring/
præcisering

eksempel

Moren arbejdede på kontor om dagen, og **samtidig** uddannede hun sig til lærer om aftenen. **Eftersom** de ikke havde ret mange penge, måtte de ofte ned til pantelåneren. Dengang kunne man **nemlig** gå til pantelåneren og **fx** sætte symaskinen i pant og få penge på den måde.

modsatning

modsatning

Kim Larsen begyndte allerede som 14-årig at spille guitar og skrive sange. Han ville være musiker, **men** han tog **alligevel** først en uddannelse som lærer. I 1969 dannede Kim Larsen rockgruppen Gasolin sammen med Franz Beckerlee, Wili Jönsson og Bjørn Uglebjerg (i 1971 Søren Berlev). I 1971 udgav gruppen sin første LP, og hurtigt blev Gasolin Danmarks største rockband.

Gruppen blev **desværre** opløst allerede i 1978, **selvom** de stadig havde stor succes.

I årene 1980-82 bosatte Kim Larsen sig i New York og begyndte at skrive sange på engelsk, **idet** han nu var fast besluttet på at gøre karriere som rock-sanger på det amerikanske marked. Her havde han **derimod** ikke succes.

Så Kim Larsen rejste hurtigt tilbage til Danmark, hvor han skrev manuskriptet til filmen "Midt om natten". Han skrev, sang og spillede **desuden** det meste af musikken i filmen, **ligesom** han også selv spillede hovedrollen. **Både** film og album blev en stor succes, ja **faktisk** blev albummet med sange fra filmen det mest solgte danske album nogensinde.

Senere dannede Kim Larsen gruppen Kim Larsen & Kjukken, og de laver stadig musik og koncerter. Kim Larsen har været gift 3 gange og har 6 børn i alt.

I 2006 sagde Kim Larsen nej tak til et ridderkors. I en pressemeddelelse sagde han **bl.a.:**

"Da jeg ikke synes, det sømmer sig for en gammel gadedreng og popsanger at føre sig frem med kors og bånd og stjerner, takker jeg pænt nej til ridderkorset ... Det kunne ellers have været hyggeligt at ryge en smøg med dronningen inde i privaten – hvis hun ellers må for personalet."

holdning
(trist)

modsatning

forklaring

modsatning

konsekvens

tilføjelse

sammenligning

sammenligning

uddybning

tidsfølge

eksempel

forklaring

HS-konjunktion → SVA	<u>for</u> hans forældre blev allerede skilt ... S V A <u>men</u> han tog <u>alligevel</u> ... S V A <u>Så</u> Kim Larsen rejste hurtigt tilbage ... S V A
LS-konjunktion → SAV	<u>Eftersom</u> de ikke havde ret mange penge ... S A V <u>selvom</u> de stadig havde ... S A V <u>idet</u> han nu var ... S A V <u>ligesom</u> han også selv spillede ... S A V <u>da</u> jeg ikke synes ... S A V
Adverbium → VS (A)	<u>Derefter</u> mistede han kontakten ... V S <u>samtidig</u> uddannede hun sig ... V S <u>fx</u> sætte symaskinen i pant ... V S <u>faktisk</u> blev albummet .. V S

● Løsningsforslag:

1. Kim Larsen voksede op i fattigdom. Som voksen blev han imidlertid en af landets bedst sælgende musikere.
2. Han voksede op med sin mor og storebror, eftersom forældrene allerede blev skilt, da han var 5 år.
3. De var fattige og måtte derfor tit til pantelåneren.
4. Selvom han gerne ville leve af musikken, tog han først en uddannelse som lærer.
5. Gasolin havde stor succes. Alligevel blev gruppen opløst allerede i 1978. Derpå rejste Kim Larsen til USA.
6. Han begyndte at skrive sange på engelsk, da han nu ville prøve at gøre karriere som rocksanger i USA. Men opholdet i USA var ikke nogen succes.
7. I 1984 skrev Kim Larsen manuskriptet til filmen "Midt om natten". Derudover skrev han musikken og spillede hovedrollen i filmen. Filmen blev en stor succes, og det blev albummet med sangene fra filmen også.
8. Kim Larsen opfatter sig selv som en gammel gadedreng, og af den grund sagde han nej tak til at modtage ridderkorset.
9. Både Kim Larsen og dronning Margrethe er kendt for at være storrygere.

29 Fejlretning: Betydning

- Løsningsforslag:

1. Hun taler tre sprog flydende, nemlig spansk, fransk og engelsk.
2. Hverken Anna eller John har fået lønforhøjelse.
3. Han har ikke ret mange penge. Alligevel har han lige købt en ny bil.
4. Jeg har en god løn men ikke særlig gode arbejdsforhold.
5. Jeg sagde op, fordi jeg ikke kunne lide mit job.
6. Chefen er altid sur, og kollegaerne er heller ikke så flinke.

30 Fejlretning: Ordstilling

- Løsningsforslag:

1. Selvom jeg har skrevet mange ansøgninger, har jeg ikke fået noget job.
2. Han er glad for at bo i Danmark, selvom han ikke kan tale dansk.
3. Jeg har ingen penge, så muligvis bliver jeg nødt til at sælge min bil.
4. Der er mange fordele ved at bo på landet, bl.a. er det billigere.
5. Der skal til gengæld være gode pasningsmuligheder for børnene.

33 Skriv en fiktiv historie

Kopiark findes her i lærervejledningen side 38.

Lektier eller ej

Lektier er en plage i dagligdagen for mange børn – og også for mange voksne. Mange konflikter i de danske børnefamilier opstår nemlig pga. lektier. Men det behøver ikke at være sådan. Meget taler for, at man lige så godt kunne afskaffe lektierne, eftersom det ikke er bevist, at de gør børnene dygtigere. Det mener gymnasielærere og forsker Flemming B. Olsen. "Vi ved stort set ikke, om børnene

får noget godt ud af lektierne. Men der er ikke meget, der tyder på det. Derimod er det nemt at finde eksempler på, at de ikke hjælper. Meget tyder på, at lektier gør mange skoletrætte, og derfor kan de få nogle børn til at stoppe i skolen. Vi er altid gået ud fra, at lektier virker, men mine undersøgelser peger i retning af, at det ikke passer," siger Flemming B. Olsen.

Kvinden er familiens sundhedsminister

Uden kvinder er mange mænds sundhed dårlig. Det ses eksempelvis, når man taler om en sygdom som diabetes 2. Diabetes 2 er en livsstilssygdom, der især rammer overvægtige, som spiser usundt og motionerer for lidt. Mænd med diabetes gider ikke spise sundt, og de går heller ikke til lægen med deres symptomer. Mænd er generelt dårlige til at være patienter. Det mener chefpsykolog Svend Aage Madsen, der har undersøgt, hvorfor mænd er mere syge og dør tidligere end kvinder. Han har hørt om eksempler, hvor

mænd først reagerer på deres diabetes, når deres tæer er rådnet halvt væk.

I mange familier er det kvinden, der tager sig af hele familiens sundhed. Hun står for at købe frugt og grønt og lave mad, der holder familien så sund som muligt. Desuden er det som regel kvinden, der henvender sig til lægen, ikke kun når børnene er syge, men også når det er manden, som er syg. "Ofte er det konen, der ringer og aftaler en tid hos lægen. Når en mand så ikke har en kone til at hjælpe, bliver det endnu værre," siger Svend Aage Madsen.

36 Indsæt forbinderord i teksten

Unge får stress af deres smartphone

Unge bruger deres smartphone så meget, at de bliver stressede, viser en ny undersøgelse. Omkring tre ud af fire danske gymnasieelever har en smartphone, og den fylder så meget i deres bevidsthed, at det virker stressende på dem. Det viser en undersøgelse af 15-19-åriges mobilvaner og deres trivsel.

Mange unge bruger deres smartphone i undervisningen, i bussen på vej til skole, ja ovenikøbet mens de er sammen med vennerne.

Den 17-årige gymnasieelev Benedikte Sofie Martinussen tøver ikke med at erkende, at smartphonen fylder enormt meget i hendes liv. Hvis man ikke jævnligt tjekker sin smartphone, så kommer man ganske enkelt bagud, siger hun.

"Det er en refleks. Man trækker bare sin smartphone op med det samme,

for man vil gerne følge med i tingene," siger hun.

Ifølge undersøgelsen har tre ud af fire gymnasieelever svært ved lave andre ting, når de har indstillet mobilen til at give besked om sms'er og beskeder på Facebook.

Cand.public. Søren Hebsgaard, som har lavet undersøgelsen, er ikke i tvivl om, at de unges brug af smartphonen har nået et niveau, hvor de negative konsekvenser overskygger de positive.

"Når de unge bruger deres smartphone så meget, betyder det, at de bliver stressede. Rigtig mange af dem kan faktsk slet ikke koncentrere sig, selvom de prøver," siger Søren Hebsgaard.

Tre ud af fire svarer ifølge undersøgelsen på sms'er, i det samme øjeblik de tikker ind, eller inden for fem minutter. Og hver tredje synes, det er "dårlig stil", hvis de først får svar tilbage på en sms efter mere end fem minutter.

37 Indsæt det rigtige forbinderord i teksten

- 1 B
- 2 C
- 3 A
- 4 D
- 5 C
- 6 C
- 7 D
- 8 B

38 Indsæt det rigtige forbinderord i teksten

- 1 B
- 2 C
- 3 A
- 4 D
- 5 B
- 6 A
- 7 D
- 8 C
- 9 A
- 10 C

39 Indsæt det rigtige forbinderord i teksten

- 1 D
- 2 C
- 3 C
- 4 B
- 5 C
- 6 A
- 7 B
- 8 A
- 9 B
- 10 D

TEST: Forbinderord

Testen findes her i lærervejledningen side 39-44 til kopiering til kursisterne.

1 Kategorisering: Forbinderord

HS-konjunktioner	LS-konjunktioner	Adverbier
for eller men	hvorimod eftersom selvom	derfor formentlig alligevel

2 Indsæt forbinderord

1. Vi kan tage toget, eller vi kan flyve til Berlin
2. Jeg har fået lønforhøjelse, så jeg har råd til en ny bil nu.
3. Jeg er så glad, eftersom jeg lige har fået lønforhøjelse.
4. Jeg kan ikke gå i skole om dagen, for jeg har fået nyt fuldtidsarbejde.
5. Vi bliver nødt til at flytte, selvom vi elsker vores hus.
6. Han var syg. Alligevel gik han i skole.
7. Hun var formentlig på arbejde i går, men jeg er ikke sikker.
8. De har ikke ret mange penge. Derfor har de ikke råd til at tage på ferie i år.

3 Indsæt forbinderord

1. Nu er det endelig weekend. Det har været en lang uge.
2. Han havde lovet at komme til tiden, alligevel kom han for sent.
3. Hun fik lønforhøjelse i modsatning til de andre ansatte, som ikke steg i løn.
4. Vi skal først og fremmest tænke på miljøet. Det er det vigtigste.
5. Hun er gået ned i tid. Hun arbejder nemlig kun 20 timer om ugen.
6. Min mand elsker at rejse, men jeg vil hellere blive hjemme i ferien.
7. Hun var dygtig til at spille klaver, hun kunne derimod ikke synge.
8. Jeg kan godt lide at bo i Danmark, selvom det er så koldt om vinteren.

4 Matching: Find synonymer

1. måske - muligvis
2. først og fremmest - frem for alt
3. desuden - endvidere
4. eftersom - da
5. desværre - uheldigvis
6. afslutningsvis - til sidst
7. på den anden side - omvendt
8. selvfølgelig - naturligvis

5 Quiz: Forbinderords betydning

1. C
2. a
3. C
4. b
5. a
6. b

Unge vil have berømmelse

Hver fjerde ung mellem 15 og 19 år ser op til realitystjerner, fordi de næsten altid udviser mod, selvtillid og skønhed. Og mange vil gerne selv være kendte.

Det er ikke specielt intelligente udtalelser, der kommer ud af tv'et, når deltagerne i eksempelvis 'Paradise Hotel' åbner munden.

Alligevel opnår de veltrænede og storbarmede deltagere i realityshowet sammen med stjernerne i X Factor idolstatus blandt mange unge. En rundspørge fra Berlingske Research viser nemlig, at 25 procent af de adspurgte 15-19-årige, ser op til de personer, der deltager i fx Paradise Hotel og X Factor.

Men det er problematisk, for realityprogrammer giver altid et skævt billede af virkeligheden og kan direk-

te skade de unge, mener psykolog Stefan Lock Jensen.

"Selvom de fleste godt kan skelne mellem virkelighed og realityshowet, vil der altid sidde nogle, der er sårbare, og som lader sig påvirke af programmerne", siger han.

Studievejleder Lillian Kammersgaard på Århus Produktionsskole mærker også, at de unges fremtidsdrømme har ændret sig. I dag drømmer de unge om at skille sig ud fra mængden og blive kendte. For langt de fleste er ambitionerne imidlertid urealistiske. "De unge har meget store planer om at blive skuespillere eller musikere, men de ved ikke, hvad det kræver af dem både i forhold til talent og handlekraft", siger hun.

Kilder: Jens Grønbech (www.avisen.dk) – forkortet og lettere omskrevet

6 Fejlretning: Betydning

● Løsningsforslag:

1. Hun har ferie fra den 1. juli til 22. juli, m.a.o. har hun tre ugers ferie.
2. Hverken Tom eller Mary har ferie i juli.
3. Jeg har en god chef men ikke særlig gode kollegaer.
4. Jeg har ikke fået noget job, selvom jeg har skrevet mange ansøgninger.
5. Chefen er altid sur, og kollegaerne er heller ikke så flinke.
6. De har mange penge. Alligevel bor de i en lille lejlighed.

DEL 2

Argumentation

1 Kategorisering: Opbygning af en argumenterende tekst

Model 1 Opbygning af en argumenterende tekst

1. En sigende overskrift

Den må gerne tydeliggøre dit hovedsynspunkt. Fx

De uselvstændige unge

2. En kort indledning

Her præsenterer du helt kort tekstens emne og baggrunden for, at du skriver. Skriv gerne nogle fakta, som ikke kan diskuteres. Fx

Man diskuterer ofte, om de unge er blevet mere uselvstændige i dag.

3. Dit synspunkt

Skriv det kort og præcist. Fx

Jeg mener, at de unge er mere uselvstændige i dag end for bare 10 år siden.

4. Argumentation

Uddyb dit synspunkt med argumenter og eksempler, der kan underbygge dine argumenter. Fx

Det skyldes de mange serviceforældre, der ordner alting for deres børn.

5. En afslutning

En kort konklusion, hvor du gentager dit hovedsynspunkt eller kommer med en opfordring til at handle. Fx

Kort sagt skal forældre holde op med at ordne alting for deres børn og begynde at stille krav til dem.

3 Diskuter overskrifter

Overskrifter, der har en positiv holdning: b, d, g, j, k, l

Overskrifter, der har en negativ holdning: a, c, e, f, h, i

en kort og præcis hovedsætning	g, j
en sætning uden verbum	a, c, d
en sætning med passiv	h
en sætning med imperativ	b, e, k
et spørgsmål	f, i, l

6 Diskuter indledninger

Her er formålet at diskutere indledningerne og samtidig sætte fokus på, at en god indledning præsenterer emnet/baggrunden og gerne må indeholde noget faktuel/generelt, som i fx e og g. Gør kursisterne opmærksomme på at b, c, d og f er synspunkter, og a og h er eksempler på tautologier/tomme udsagn og formuleringer, der bør undgås.

9 Diskuter og vurder argumentationen

Her er formålet at diskutere god og dårlig/ugyldig argumentation.

10 Læs politiske partiers synspunkter og argumenter

Hvis der er tid, er det en god ide også at se nærmere på teksternes forbinderord. Fx kan kursisterne inddeles i grupper, der hver arbejder med en tekst. Lad dem understrege tekstens forbinderord og snakke om deres betydning.

A = Alternativet

Kilde: www.alternativet.dk/integrationsudspil

B = Dansk Folkeparti

Kilde: www.danskfolkeparti.dk/Udlændingepolitik614

C = Venstre

Kilde: www.venstre.dk/politik/venstre-mener/udlaendingepolitik

D = Enhedslisten

Kilde: www.enhedslisten.dk/content/integration

16 Skriv en afslutning

Den oprindelige afslutning findes til kopiering til kursisterne side 46 her i lærervejledningen.

19 Skriftlig fremstilling

Her i bogen er det første gang, kursisterne skal lave en hel skriftlig opgave som til Prøve i Dansk 3, og det kan derfor være en god ide at bruge tid og kræfter på først at gennemgå de relevante sider i *Skriveguiden*. Tjeklisten skal kursisterne gerne bruge hver gang, de laver en længere skriveopgave. Rettenøglen er lavet, så den passer til tjeklisten. Når en opgave rettes, kan man med fordel henvise til rettenøglen vha. tallene, så kursisterne selv kan rette i deres tekst.

22 Skriv sætninger, der beskriver diagrammerne

1. Diagram 1 viser, at andelen af rygere er faldet markant fra 2000 til 2014.
2. Ifølge diagram 1 er der sket et fald på 16 procentpoint i andelen af rygere, dvs. andelen af rygere er næsten halveret fra 2000 til 2014.
3. Ifølge diagram 2 er skilsmisseprocenten steget med 10 procentpoint fra 1994 til 2014.
4. Der er ifølge diagram 3 sket et markant fald i antallet af personer dræbt i trafikken fra 1986 til 2014.

5. Der er ifølge diagram 4 sket et fald på ca. 11 procentpoint i andelen af medlemmer af folkekirken fra 1990 til 2014.
6. Diagram 5 sammenligner andelen af elever i folkeskolen med andelen af elever i privatskoler fra 2010 til 2014. Ifølge diagrammet er andelen af elever i privatskoler steget med 2 procentpoint fra 2010 til 2014.

23 Skriv sætninger, der beskriver diagrammet

1. Diagrammet viser gennemsnitsalderen for førstegangsfødende kvinder, samtlige fødende kvinder og nybagte fædre i 1987 og i 2014.
2. Ifølge diagrammet er gennemsnitsalderen for førstegangsfødende kvinder steget fra 25,9 år i 1987 til 29,1 år i 2014.
3. Gennemsnitsalderen for nybagte fædre er steget med 2,6 år fra 1987 til 2014.
4. Gennemsnitsalderen for nybagte fædre er højere end for nybagte mødre.
5. Gennemsnitsalderen for begge køn er lavere i 1987 end i 2014.

24 Vurder beskrivelser af diagram

Her er formålet at diskutere de forskellige beskrivelser og vurdere svagheder/styrker, – og få sat fokus på at man generelt skal beskrive diagrammets hovedtræk kort og præcist. De 5 beskrivelser illustrerer nogle hyppige misforståelser/fejl ved disse besvarelser, bl.a. at de ofte er for lange og detaljerede, eller at de indeholder personlige kommentarer.

- 1 Her beskrives ikke hovedtrækkene, men hele diagrammet, så beskrivelsen bliver for detaljeret og indeholder overflødig information, bl.a. er det unødvendigt at angive den lange kildehenvisning.
- 2 Her beskrives diagrammet slet ikke, og beskrivelsen kobles sammen med en årsag til og dermed egen tolkning af denne udvikling.
- 3 Her beskrives hovedtrækkene i diagrammet, og der nævnes kort og præcist, hvilken udvikling diagrammet viser, nemlig at flere børn går i privatskoler fremfor folkeskoler.
- 4 Her mangler vi at få andelen at vide, altså hvor mange procent der rent faktisk går i folkeskole og privatskoler.
- 5 Her nævnes hverken stigning eller fald, blot nævnes alle tallene. Der er for megen afskrift og overflødig information, bl.a. er det helt unødvendigt at forklare forskellen på folkeskoler og privatskoler, og andelen er altid i procent.

26 Vurder beskrivelser af diagram

Som i opgave 24 er formålet her også at diskutere de forskellige beskrivelser og vurdere svagheder/styrker, – og få sat fokus på at man generelt skal beskrive diagrammets hovedtræk kort og præcist. De 6 beskrivelser illustrerer nogle hyppige misforståelser/fejl ved disse besvarelser, bl.a. at de ofte er for lange og detaljerede, eller at de indeholder personlige kommentarer.

- 1 Første sætning er upræcis, idet "salget af" udelades, og der står "handler om" i stedet for "viser". Sidste sætning er ren spekulation og bør udelades i beskrivelsen.
- 2 Her beskrives ikke hovedtrækkene, men hele diagrammet med angivelse af tal og stigning år for år, så beskrivelsen bliver for detaljeret. Beskrivelsen bør afkortes og overflødig information udelades, fx "angivet i milliarder kroner".
- 3 Her mangler der angivelse af, hvornår der er sket en stigning på 1 mia., og det forvirrer, at der kun står "i det første år."
- 4 Her beskrives hovedtrækkene, og der nævnes kort og præcist, hvilken udvikling diagrammet viser.
- 5 "På den vertikale akse ses beløbet i milliarder kroner, og på den horisontale akse ses årstallene" bør udelades.
- 6 Her bør der stå "salget af økologiske fødevarer" i stedet for "salget af økologi".

28 Læs og diskuter en ansøgning

1. Afsenderen er Mark Williams, som søger et job i en børnehave. Afsenderens navn og adresse kan også stå til sidst i brevet i venstre side.
2. Brevet er en ansøgning, som er skrevet til børnehaven Mosehuset, der altså er modtager af brevet. Modtagerens navn og adresse står under afsenderens i venstre side.
3. Datoen står altid til højre lige over overskriften.
4. Formålet fremgår af overskriften, nemlig at det er en ansøgning, hvor afsenderen ønsker at få et bestemt job. Overskriften adskiller sig fra resten af brevet ved at være skrevet med fede typer.
5. Brevet begynder med en henvisning til den annonce, hvor jobbet er opslået. Indledningen fastslår emnet, og gør det let for modtageren at forstå, hvad brevets formål er.
6. Brevet afsluttes med en formel hilsen.
7. Afsenderen fortæller sin nationalitet, alder, hvor længe han har boet i Danmark og ganske kort om sin familiesituation. Han fortæller om sin arbejds erfaring og sine personlige kvalifikationer.
8. Oplysningerne er relevante, da de både giver nogle personlige oplysninger og fortæller, hvilke kvalifikationer han har for at klare jobbet. De er også tilstrækkelige, da for mange oplysninger kun vil trætte modtageren, som skal læse flere ansøgninger. Oplysningerne skal være præcise, konkrete og relevante – og det er de her.
9. Indholdet er tilpasset ved at give oplysninger om ansøgeren, som modtageren kan bruge til at vurdere, om ansøgeren er den rette til jobbet.
10. Både indhold og sprog er i høj grad tilpasset modtageren og formålet. Der er mange oplysninger om hans forhold til børn, bl.a. at han elsker børn, er kreativ og har erfaring med børn.

29 Faste udtryk: Skriv den rigtige præposition

1. Jeg **er interesseret i** jobbet.
2. Jeg **er god til** at samarbejde.
3. Jeg **er glad for** børn.
4. Jeg **trives med** at have travlt.
5. Jeg **er vant til** at have skiftende arbejdstider.
6. Jeg **er færdig med** min uddannelse om 3 måneder.
7. Jeg **tænker på** at tage en uddannelse som designer.
8. Jeg **har planer om** at søge arbejde i London.
9. Jeg **har mulighed for** at arbejde både om aftenen og i weekenden.
10. Jeg **har** mange års **erfaring med** at passe børn.
11. Jeg **glæder mig til** at høre fra jer.
12. Jeg **ser frem til** at høre fra jer.

Ordkortene findes her i lærervejledningen side 47-48 til kopiering til kursisterne. Inddel kursisterne i par eller små grupper, og kopier ordkortene i det antal grupper, der dannes. Derefter klippes kortene ud (3 kort pr. sætning), blandes og udleveres til grupperne, som så i fællesskab skal danne 14 korrekte sætninger. Der er flere muligheder.

33 Læs formelle breve / e-mails

- Løsningsforslag:
  - 1a. en klage over undervisningen i engelsk på Søby Sprogkursus
  - 1b. en opsigelse af et job som bartender på Café Jorden
  - 1c. et svarbrev på et rykkerbrev vedr. manglende betaling af kontingent til Fix Boldklub
  - 1d. en klage over køb af en kontorstol i Møbelhuset
- 2a. Til Per Hansen
- 2b. Opsigelse af jobbet som bartender på Café Jorden
- 2c. Angående jeres rykkerskrivelse om manglende betaling af kontingent
- 2d. Klage over køb af kontorstol d. 26.10.

3a. nemlig, for det første, enten-eller, derudover, hverken-eller, således, naturligvis, derfor

3b. men, desværre, pga.

3c. imidlertid, derfor

3d. Dels-dels, dermed, eller

4a. Til lederen, hermed, vil tillade os, således, derudover, ønsker, på forhånd tak, Med venlig hilsen

4b. Vedr., ønsker, hermed, pr. 1/11, desværre, har mon mulighed for, på forhånd tak

4c. vedrørende jeres rykkerbrev af, hvilket fremgår, vedlagte, forventer, på forhånd tak, Med venlig hilsen

4d. Vedr. køb af, forventer, de rmed, dertilhørende, få pengene retur, Med venlig hilsen

34 Match formel og uformel stil

har mulighed for	kan
ønsker ikke	vil ikke
refunderer	betaler tilbage
yderligere	mere/flere
beklager	er ked af
modtager	får
gør opmærksom på	fortæller
ønsker	vil gerne have
vedlagte	lagt med som bilag
gentagne gange	flere gange

35 Find substantiver til verberne

at opsig	en opsigelse	at klage	en klage
at ansøge	en ansøgning	at oplyse	en oplysning
at bestille	en bestilling	at erfare	en erfaring
at udskifte	en udskiftning	at løse	en løsning
at forsinke	en forsinkelse	at undervise	en undervisning
at afslutte	en afslutning	at ønske	et ønske
at forvente	en forventning	at modtage	en modtagelse
at beskrive	en beskrivelse	at anbefale	en anbefaling
at flytte	en flytning	at arbejde	et arbejde

KOPIARK

DEL 1

**Forbinderord &
tekstsammenhæng**

6 Repeter konjunktioners betydning

Hun købte en is	og	han købte en Cola
Han har lige spist	men	han er stadig sulten
Han vil købe en bil nu	eller	han vil vente til sommer
Hun aflyste mødet	for	hun var syg
Hun har ferie	så	hun kan sove længe
Hun siger	at	hun ikke kan komme
Han spørger	om	de gerne vil komme

Han blev sur	fordi	jeg ikke kom
Han kommer	selvom	han ikke er rask
Hun besøgte ham	da	hun var i USA
Hun besøger ham	når	hun tager til USA
Han ringede	idet	jeg kom ind i stuen
Han ringede	mens	jeg var ude i haven
Han vil til Kina	hvorimod	hun vil til USA

Hun fik arbejde	før	hun kunne dansk
Hun skal blive hjemme	indtil	hun er rask
Hun har ikke set ham	siden	de gik i skole sammen
Han har regntøj på	så	han ikke bliver våd
Hun har en ven	der	arbejder i Tivoli
Han har en bror	som	han ikke ser
Hun er bedre til tennis	end	hun er til badminton

Han rejser i juleferien	ligesom	han gjorde sidste år
Hun tager på stranden	hvis	solen skinner
Han ved ikke	hvem	hans nye lærer er

Forbinderord

33 Skriv en fiktiv historie

Gruppe 1:

imidlertid
samtidig
selvom
derfor
omvendt
endelig
alligevel
desværre

Gruppe 2:

især
mens
derimod
desuden
uheldigvis
da
nemlig
fx

Gruppe 3:

men
ligesom
dog
fordi
heldigvis
muligvis
desuden
til sidst

Gruppe 4:

først og fremmest
tilmed
derfor
så
heller ikke
til gengæld
forhåbentlig
selvfølgelig

1 Kategorisering: Forbinderord

- Sorter ordene nedenfor i hovedsætningskonjunktioner, ledsætningskonjunktioner og adverbier.

derfor

for

hvorimod

eller

eftersom

selvom

men

formentlig

alligevel

HS-konjunktioner	LS-konjunktioner	Adverbier

2 Indsæt forbinderord

- Indsæt forbinderord fra boksen. Du skal bruge alle ordene.

derfor

for

eftersom

eller

selvom

så

formentlig

alligevel

- Vi kan tage toget, _____ vi kan flyve til Berlin.
- Jeg har fået lønforhøjelse, _____ jeg har råd til en ny bil nu.
- Jeg er så glad, _____ jeg lige har fået lønforhøjelse.
- Jeg kan ikke gå i skole om dagen, _____ jeg har fået nyt fuldtidsarbejde.
- Vi bliver nødt til at flytte, _____ vi elsker vores hus.
- Han var syg. _____ gik han i skole.
- Hun var _____ på arbejde i går, men jeg er ikke sikker.
- De har ikke ret mange penge. _____ har de ikke råd til at tage på ferie i år.

3 Indsæt forbinderord

- Indsæt forbinderord fra boksen. Du skal bruge alle ordene.

alligevel

derimod

men

I modsætning til

nemlig

selvom

endelig

først og fremmest

1. Nu er det _____ weekend. Det har været en lang uge.
2. Han havde lovet at komme til tiden, _____ kom han for sent.
3. Hun fik lønforhøjelse _____ de andre ansatte, som ikke steg i løn.
4. Vi skal _____ tænke på miljøet. Det er det vigtigste.
5. Hun er gået ned i tid. Hun arbejder _____ kun 20 timer om ugen.
6. Min mand elsker at rejse, _____ jeg vil hellere blive hjemme i ferien.
7. Hun var dygtig til at spille klaver, hun kunne _____ ikke synge.
8. Jeg kan godt lide at bo i Danmark, _____ det er så koldt om vinteren.

4 Matching: Find synonymer

- Tegn streger mellem de to ord, der betyder (næsten) det samme.

0. ovenikøbet

da

1. måske

frem for alt

2. først og fremmest

uheldigvis

3. desuden

omvendt

4. eftersom

tilmed

5. desværre

endvidere

6. afslutningsvis

muligvis

7. på den anden side

naturligvis

8. selvfølgelig

til sidst

5 Quiz: Forbinderords betydning

- Sæt X ved den sætning, der bedst forklarer forbinderordets (ordet i rød) betydning.

Fx Han kommer **muligvis** på arbejde.

- a. Han kommer nok ikke på arbejde.
- b. Han kommer måske på arbejde.
- c. Han kommer helt sikkert på arbejde.

1. Jeg er **endelig** blevet rask.

- a. Jeg bliver formentlig snart rask.
- b. Jeg er ikke sikker på, om jeg er blevet helt rask.
- c. Jeg synes, det tog lang tid, før jeg blev rask.

2. Jeg bestod **desværre** ikke testen.

- a. Jeg bestod ikke testen, og det er jeg ked af.
- b. Jeg ved ikke, om jeg bestod testen.
- c. Det var svært for mig at bestå testen.

3. Jeg blev **heldigvis** rask.

- a. Jeg har ventet længe på at blive rask.
- b. Det var et rent held, at jeg blev rask.
- c. Jeg er glad for, at jeg blev rask.

4. Toget kører **formodentlig** til Ribe.

- a. Jeg tror ikke, at toget kører til Ribe.
- b. Jeg tror, at toget kører til Ribe.
- c. Jeg er sikker på, at toget kører til Ribe.

5. Han er ked af det. Han skal **nemlig** skilles.

- a. Han er ked af det, fordi han skal skilles.
- b. Han er ked af det, og så skal han skilles.
- c. Han er ked af det, og måske skal han skilles.

6. Hun kan godt lide fisk. Hun kan **derimod** ikke lide kød.

- a. Hun kan hverken lide fisk eller kød.
- b. Hun kan godt lide fisk men ikke kød.
- c. Hun kan godt lide fisk, men er imod, at man spiser kød.

6 Indsæt forbinderord

- Indsæt forbinderordene.

nemlig

imidlertid

også

eller

selvom

alligevel

for

men

fordi

fx

Unge vil have berømmelse

Hver fjerde ung mellem 15 og 19 år ser op til realitystjerner, _____ de næsten altid udviser mod, selvtillid og skønhed. Og mange vil gerne selv være kendte.

Det er ikke specielt intelligente udtalelser, der kommer ud af tv'et, når deltagerne i eksempelvis 'Paradise Hotel' åbner munden. _____ opnår de veltrænede og storbarmede deltagere i realityshowet sammen med stjernerne i X Factor idolstatus blandt mange unge. En rundspørge fra Berlingske Research viser _____, at 25 procent af de adspurgte 15-19-årige, ser op til de personer, der deltager i _____ Paradise Hotel og X Factor.

_____ det er problematisk, _____ realityprogrammer giver altid et skævt billede af virkeligheden og kan direk-

te skade de unge, mener psykolog Stefan Lock Jensen.

" _____ de fleste godt kan skelne mellem virkelighed og realityshowet, vil der altid sidde nogle, der er sårbare, og som lader sig påvirke af programmerne", siger han.

Studievejleder Lillian Kammersgaard på Århus Produktionsskole mærker _____, at de unges fremtidsdrømme har ændret sig. I dag drømmer de unge om at skille sig ud fra mængden og blive kendte. For langt de fleste er ambitionerne _____ urealistiske."De unge har meget store planer om at blive skuespillere _____ musikere, men de ved ikke, hvad det kræver af dem både i forhold til talent og handlekraft", siger hun.

Kilde: Jens Grønbech (www.aavisen.dk) – forkortet og lettere omskrevet

7 Fejlretning: Betydning

- I hver sætning nedenfor er der forkert brug af forbinderord. Find fejlen, og skriv den rigtige sætning. Der kan være flere muligheder.

1. Hun har ferie fra den 1. juli til 22. juli, bl.a. har hun tre ugers ferie.

---

2. Både Tom og Mary har ikke ferie i juli.

---

3. Jeg har en god chef og ikke særlig gode kollegaer.

---

4. Jeg har ikke fået noget job. Alligevel har jeg skrevet mange ansøgninger.

---

5. Chefen er altid sur, og kollegaerne er også ikke så flinke.

---

6. De har mange penge. Derfor bor de i en lille lejlighed.

SCOREARK

Navn: _____

Dato: _____

Opgave 1	9 x 1 point	
Opgave 2	8 x 1 point	
Opgave 3	8 x 1 point	
Opgave 4	8 x 1 point	
Opgave 5	6 x 1 point	
Opgave 6	10 x 1 point	
Opgave 7	6 x 1 point	
Opgave 1-7	Maksimum point: 55 point	

KOPIARK
DEL 2
Argumentation

Afslutning på læserbrevet*Støt dit barn i ikke at drikke*

Den bedste løsning på problemet er efter min mening, at forældre begynder at interessere sig for deres børn, og lære dem, at det ikke er nødvendigt at drikke alkohol for at have det sjovt. Forældre skal markere, at det ikke er acceptabelt at drikke. Med andre ord, støt dit barn i ikke at drikke! Så tror jeg, at de unge vil blive glattere og mere trygge.

29 Faste udtryk: Skriv den rigtige præposition

Han er god	til	at læse og skrive dansk
De er glade	for	at arbejde i Danmark
Han er træt	af	at være arbejdsløs
Hun er færdig	med	sin uddannelse om et år
Jeg tænker	på	at finde mig et nyt job
De har planer	om	at blive gift snart
Jeg er interesseret	i	sport

Vi har lyst	til	at rejse jorden rundt
Han har ikke tid	til	at besøge sin familie
Jeg har mulighed	for	at arbejde i udlandet
Hun har 2 års erfaring	med	at passe børn
Hun har en uddannelse	som	læge
De har brug	for	at lære mere dansk
Han glæder sig	til	at blive far

